

Προτάσεις για ανάγνωση, από την Πόλυ Μηλιώρη

Ευκαιρία για ενημέρωση και αληθινή ψυχαγωγία

Οι καλοκαιρινές διακοπές, η περίφημη δηλαδή και πολυπόθητη «άδεια», βρίσκεται ευτυχώς επί θύραις. Τα «γυναικεία» περιοδικά βομβαρδίζουν τις αναγνώστριές τους με προτάσεις για καταναλωτικό όργιο, που θα γεμίσει, υποτίθεται, το ψυχικό κενό. Για τις συνειδητοποιη-

μένες, χειραφετημένες, ισορροπημένες αναγνώστριες του «Αγόνα της Γυναίκας» η πρότασή μας αφορά βεβαίως κάτι το ουσιαστικό, πραγματικά ευχάριστο και, κυρίως, μη ανάλωσιμο αγαθό: Τρία από τα βιβλία που κυκλοφόρησαν τους τελευταίους μήνες και που θα σας

προσφέρουν γόνιμη συντροφιά, ενημέρωση και αληθινή ψυχαγωγία. Επίσης παραθέτουμε και ένα ποίημα, για να το διαβάσετε τώρα, αφού είναι δυστυχώς κοινός τόπος, ότι οι ποιητικές συλλογές δεν τραβάν εύκολα το αναγνωστικό ενδιαφέρον των αδειούχων παραθεριστών.

Λογοτεχνία ή σχόλιο;

Σα μυθιστόρημα εμφανίζεται η αφήγηση της Καμίγ Λοράνς, με τίτλο «Μέσα στην αγκαλιά του», που κυκλοφόρησε μεταφρασμένο στα Ελληνικά (Ρένα Χατχούτ) από τις εκδόσεις «Ψυχογιός». Σαν μυθιστόρημα πήρε και το μεγάλο βραβείο γυναικείας Λογοτεχνίας «Femina», το 2000. Ωστόσο, η μορφή αυτή εξυπηρέτησε απλώς τη συγγραφέα, να μιλήσει για την εμμονή της –τη δική της ή της ηρωίδας της, δεν έχει σημασία – με την ιδέα «άντρας».

Ο πατέρας κυρίως, σαν ένα φάντασμα μιας εξουσίας που αρνείται να

παραδεχτεί την ύπαρξή της, την ύπαρξή μας· ο σύζυγος, με τον οποίο τη συνδέουν – μας συνδέουνε – παιδιά· ο εραστής, αφού η γυναίκα που αφηγείται είναι «μοντέρνα», «χειραφετημένη»· ο εκδότης, που εκπροσωπεί το επαγγελματικό μας περιβάλλον· ο ψυχαναλυτής, τέλος – ο καθρέφτης που χρησιμοποιούμε, για να εξηγήσουμε τον εαυτό μας – όλοι αυτοί οι άντρες- σύμβολα, που στοιχώνουν τη ζωή και την ψυχή πάμπολλων γυναικών, στο βιβλίο της Λοράνς περιγράφονται με μεγάλη αγάπη.

Μια πρώτη ανάγνωση μπορεί να

φέρει την αναγνώστρια σε συμφιλίωση με τα φαντάσματά της. Να οδηγήσει σε ταύτιση με την ηρωίδα – αφηγήτρια. Όμως, μια προσεκτικότερη ματιά στο βιβλίο κάνει φανερό ότι, παρά την φαινομενική απελευθέρωση της γυναίκας, ο άντρας παραμένει το κριτήριο της ύπαρξής της. Πως το «μέσα στην αγκαλιά του» είναι ο λόγος που γεννήθηκε, και ο σκοπός για τον οποίο ζει.

Τελικά, ένα «μυθιστόρημα» που λειτουργεί καθαρκτικά μέσα από την ασφυξία που δημιουργεί, κάτω απ' τη μάσκα της γλυκύτητας.

Η Barbie εκδικείται και διεκδικεί

Ένα σύνθετο βιβλίο, «Η διεκδίκηση της Barbie», κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Κοχλίας» και περιμένει να το τιμήσετε με την αγορά σας. Για πολλούς λόγους.

1ον: Γιατί οφείλουμε να υποστηρίζουμε τους ανθρώπους που επιμένουν να ψάχνουν την αλήθεια μας, σε μια εποχή πολύ-πολύ δύσκολη για τέτοια εγχειρήματα.

2ον: Γιατί πραγματεύεται ένα από τα καυτά ζητήματα, με τα οποία θα έχετε έρθει αντιμέτωπες, αν αγαπάτε

τη λογοτεχνία. Το ερώτημα: «Τί είναι η γυναικεία γραφή»;

3ον: Γιατί περιέχει αποσπάσματα κειμένων ή συνεντεύξεων γνωστών και άξιων γυναικών συγγραφέων. Ακόμα και αν δεν ενδιαφέρεστε για την «γυναικεία γραφή», έχετε απολαύσει βιβλία της Σιμόν ντε Μπωβουάρ και της Τόνι Μόρισον (που είναι οι πιο προβλημένες από τις υπόλοιπες του βιβλίου)

4ον: Γιατί εμπεριέχονται βιογρα-

φικά σημειώματα γυναικών συγγραφέων, πολύ χρήσιμα ως αναφορά, αλλά και ως πληροφόρηση.

5ον: Γιατί την επιμέλεια και την εισαγωγή έχει κάνει η Χριστιάνα Λαμπρινίδη και τις μεταφράσεις οι Βικτορία Κλιάφα, Μαίρη Παππ, Έμμου Σαράβα, Ράντα Σταθογιανοπούλου, Τασία Χρυσάιτη, που με υπέροχα κείμενα «γυναικείας γραφής» μας μιλούν για την περιπέτεια της «μετάφρασης».

Πόσες νεότερες έχουν το σθένος;

Το βιβλίο «Μνήμες Καπαδοκίας» που κυκλοφόρησε από το «Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών», ως περιεχόμενο δεν έχει καμία σχέση με τις φεμινιστικές προσεγγίσεις. Είναι ένα υπέροχο οδοιπορικό στη μακρινή Καπαδοκία, την αρχαιόθεν Ελλάδα. Οδοιπορικό μάλιστα που περιέχει πολιτισμότερες ιστορικές, γεωγραφικές, ηθογραφικές πληροφορίες, αφού γράφτηκε από ερευνήτρια του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Ο πρώτος λόγος λοιπόν, για τον οποίο σας συστήνουμε να το διαβάσετε, αφορά την εγκυρότητά του και την καλλιτέπειά του· είτε θέλετε να ταξιδέψετε ως εκεί – πολλά τέτοια ταξίδια οργανώνονται – είτε θέλετε να γνωρίσετε νοερά την Καπαδοκία, το βιβλίο θα σας συναρπάσει. Δεν πρόκειται για το πρωτογενές επιστημονικό υλικό που παραδόθηκε στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών,

αλλά για τις «μνήμες» από το ταξίδι.

Το ταξίδι αυτό καθαυτό· η εποχή κατά την οποία πραγματοποιήθηκε – το 1952· η τότε ηλικία της φιλόλογου που το έγραψε, έχουν την ιδιαίτερη σημασία τους για μας, τις γυναίκες. Η Σοφία Αναστασιάδη - Μανουσάκη, (γεννημένη στη Σμύρνη), μια νέα και ωραία γυναίκα στην αμέσως μεταπολεμική Ελλάδα, όχι μόνο εργάστηκε εδώ, μαζεύοντας τις αναμνήσεις (στοιχεία προφορικής ιστορίας) από τους πρόσφυγες της Καπαδοκίας, αλλά έκανε και επιτόπια εκστρατεία, για να γνωρίσει, και κυρίως να αφουγκραστεί, τον τόπο από κοντά. Η ανάγνωση του βιβλίου της λοιπόν, εκτός από το θαυμασμό που μας γεννά ως κείμενο, μας εκπλήσσει για το πείσμα, το σθένος της ταξιδιώτισσας του 1952 στα βάθη της Τουρκίας. Βέβαια στο παλαιότερο βιβλίο της, «Πίνδος», τα «κατορθώματα» της Σοφίας Αναστα-

σιάδη είναι ακόμη πιο εντυπωσιακά. Αλλά ποιος σκέφτηκε να τα επισημάνει; Τα κατορθώματα των πρωτοπόρων γυναικών πέφτουν στη λήθη.

Μια σημερινή ταλαντούχα – και πεισματάρα – φιλόλογος, η Μίρκα Τζεβελέκη – Κονδάκη, στάθηκε δίπλα στη Σοφία Αναστασιάδη, ώστε να μην επιτρέψει στη λήθη να επέμβη. Λόγοι υγείας εμπόδιζαν την ηλικιωμένη συγγραφέα να συνθέσει γραπτά περασμένων δεκαετιών, σημερινές κρίσεις και ντοκουμέντα, σε ολοκληρωμένο εκδοτικό πόνημα. Η Μίρκα – κόρη παλιάς συμφοιτήτριας της Σοφίας, της Βέρας Τζεβελέκη – έβαλε ώρες, μάτια, επιμονή και υπομονή, ώστε το βιβλίο να κυκλοφορήσει ως ενιαίο κείμενο. Το «Μνήμες Καπαδοκίας» εμπεριέχει λοιπόν πολλά – και όλα άξια – επίπεδα φεμινιστικής προσέγγισης, πίσω από το φαινομενικά άσχετο θέμα του.

Εργαζόμενη Μητέρα

Αυτό τον τίτλο έχει το ποίημα που δανειζόμαστε από την συλλογή «Όλα ήταν για μια στιγμή», της Μαριέττας Πεπελάση (εκδόσεις Καστανιώτη). Η ποιήτρια, ψυχολόγος το επάγγελμα, αποτυπώνει και σ' αυτή τη συλλογή (προηγούμενη: «Πλοηγός») την εμπειρία από την «γυναικεία μοίρα».

Ψίθυροι αποχωρισμού
Ξημέρωμα και πάλι όνειρα
Μέσα σε πορτοκαλί μπαλκόνι δια-
λογίζεται τ' αγκάθι
Γυμνή κούκλα ιππεύει στην κοιλιά
αλόγου
Κρυστάλλινη χορεύτρια στηρίζε-
ται σε σταλαγμίτη
Παιχνίδι με τις φλόγες τα πάνινα
πουλιά

Κι εγώ, ένα κουρέλι
Κρέμομαι στα κάγκελα πέμπτου
ορόφου
Έρμα της ερημιάς
Τρύπησε τ' αγκάθι το μπαλόνι
Η κούκλα... Η χορεύτρια... τα πά-
νινα πουλιά...
Κι εγώ...
«Γύρισες, μητέρα;»